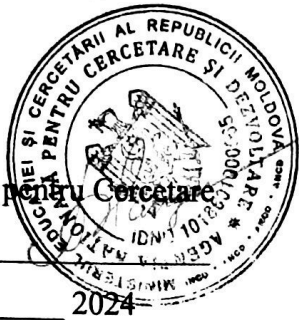

RECEȚIONAT

Agenția Națională pentru Cercetare
și Dezvoltare

AVIZAT

Secția AȘM _____

_____ 2024

_____ 2024

RAPORT ȘTIINȚIFIC ANUAL 2024

privind implementarea proiectului din cadrul concursului
Program de postdoctorat (2023-2024)

Proiectul Suport metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu
necesități speciale în sistemul de practicare a artelor marțiale

Cifrul proiectului 23.00208.0807.07/PD II

Prioritatea strategică Provocări societale

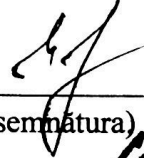
Rectorul

Igor ȘAROV
(numele, prenumele)

(semnătura)

Președintele Consiliul Științific

Georgeta STEPANOV
(numele, prenumele)

(semnătura)

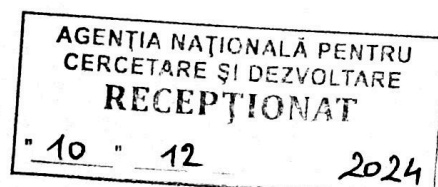
Conducătorul proiectului

Angela POLEVAIA-SECĂREANU
(numele, prenumele)

(semnătura)

Chișinău 2024

Nr. 693

44

CUPRINS:

1. Scopul etapei 2024
2. Obiectivele etapei 2024
3. Acțiunile planificate pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024
4. Acțiunile realizate pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024
5. Rezultatele obținute
6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice
7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului 2024
8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului 2024
9. Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului 2024
10. Dificultăți în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane
11. Recomandări, propuneri
12. Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice publicate în anul 2024 (Anexa 1)
13. Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect 2024 în limba română și în limba engleză (Anexa 2)
14. Executarea devizului de cheltuieli din contractul de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 3)
15. Componența echipei conform contractului de finanțare pentru anul 2024 (Anexa 4)

1. **Scopul** etapei 2024 conform proiectului depus la concurs (obligatoriu)

Finalizarea cercetării științifice și elaborarea formatului final al disertației.

2. **Obiectivele** etapei 2024 (obligatoriu)

Etapa II

1. Argumentarea suportului metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul artelor marțiale

3. **Acțiunile planificate** pentru realizarea scopului și obiectivelor etapei 2024 (obligatoriu)

1. Interpretarea datelor obținute în procesul de studiu.

2. Structurarea informației științifico-metodice privind mijloacele și metodele eficiente din cadrul artelor marțiale cu scopul de a perfecționa procesul de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale.

3. Structurarea datelor obținute în cadrul cercetării.

4. **Acțiunile realizate** pentru atingerea scopului și obiectivelor etapei 2024 (obligatoriu)

1. Structurarea procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale, precum și cu privire la realizarea controlului asupra nivelului de dezvoltare a capacităților psihomotrice, cognitive și psihosociale.

5. **Rezultatele obținute** (descriere narativă 3-5 pagini) (obligatoriu)

Manuscrisul tezei este realizat în volum de 80%.

Activitatea de cercetare în cadrul proiectului „Suport metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul de practicare a artelor marțiale”, s-a planificat și realizat în această etapă anuală. În cadrul cercetării au fost studiate și prezentate *fundamentele teoretico-metodologice a problemei de adaptare psihosocială a procesului cu necesități speciale din domeniul culturii fizice.*

A fost efectuat studiu stării actuale a problemei privind asigurarea metodică a procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale, având ca scop identificarea necesităților, provocărilor și oportunităților în acest domeniu. Această analiză a fost esențială pentru fundamentarea suportului metodologic și pentru asigurarea unei implementări eficiente. Deoarece adaptarea psihosocială a persoanelor cu necesități speciale este într-adevăr un proces important și continuu. Aceasta implică adaptarea activă la mediul social, care poate include construirea de relații, accesul la resurse și participarea în societate. În contextul globalizării și al schimbărilor sociale rapide, diferite categorii de persoane se confruntă cu diferiți factori care le afectează valorile și normele de comportament, cei mai vulnerabili fiind copiii, tinerii și persoanele cu necesități speciale.

Educația tinerei generații, orientările sale culturale și morale nu reprezintă doar sarcina instituțiilor de învățământ, ci și o necesitate strategică pentru dezvoltarea oricărui stat. Statele moderne se străduiesc să soluționeze problemele legate de deficitul de orientări morale în societate, deoarece acesta poate duce la conflicte sociale și dificultăți economice. Republica Moldova nu este o excepție. Situația persoanelor cu dizabilități intelectuale din Republica Moldova este caracterizată de probleme semnificative, dar și de progrese concrete în integrarea psihosocială a acestor persoane.

Republica Moldova a pus în aplicare diverse măsuri pentru a se alinia la standardele internaționale de promovare a drepturilor persoanelor cu handicap. Aceasta include ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu handicap, care reflectă angajamentul național de a asigura nediscriminarea și incluziunea socială a acestor persoane.

Au fost înregistrate progrese semnificative în ceea ce privește integrarea psihosocială a persoanelor cu dizabilități intelectuale, însă rămân multe provocări de abordat. Guvernul a adoptat strategii și politici de incluziune socială, dar punerea în aplicare a acestor politici rămâne o provocare, în special în zonele rurale, unde resursele umane și capacitățile sunt limitate. În contextul dat a fost efectuată analiza problemei, studiile sociologice privind problema dată ne demonstrează o situație dificilă. Datele prezentate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, demonstrează că în anul 2023, 1,7 mii copii au fost diagnosticați cu dizabilitate primară, 57% dintre aceștia fiind din mediul rural. Aceasta sugerează o necesitate de intervenții timpurii și de sprijin pentru familiile acestor copii. Tulburările mentale și de comportament sunt cele mai frecvente cauze ale dizabilității, ceea ce indică o necesitate urgentă de servicii de sănătate mintală și suport psihopedagogic. Nu putem să ne bucurăm și de alte date, unde circa 11,6 mii de copii erau înregistrați în situații de risc, dintre care 72,9% proveneau din mediul rural. Această statistică subliniază o problemă sistemică, în care copiii din zonele rurale sunt mult mai expuși la diverse forme de vulnerabilitate. Predominanța băieților (52,6%) și distribuția pe grupe de vârstă arată că cei mai afectați sunt copiii cu vârste între 3 și 15 ani, ceea ce sugerează o necesitate urgentă de intervenții specifice pentru aceste categorii. Cauzele predominante ale dizabilității primare rămân a fi tulburările mentale și de comportament (41,4%), malformațiile congenitale, deformațiile și anomaliile cromozomiale (19,4%) și bolile sistemului nervos (12,6%). De menționat, că în mediul rural ponderea copiilor cu grad sever de dizabilitate în total copii recunoscuți cu dizabilitate primară a fost mai mică, comparativ cu mediul urban (36,8% comparativ cu 50,8%). În acest context a fost foarte interesant să aflăm, care este situația la tineri de vârsta de la 17 ani, potențiali studenți, viitorii specialiști în diferite domenii.

Starea de sănătate a tinerilor joacă un rol-cheie în dezvoltarea societății și în formarea potențialului acesteia. Având în vedere că doar 35 % dintre studenții cu vârste cuprinse între 17 și 25 de ani sunt sănătoși, putem concluziona că sunt necesare măsuri active pentru a îmbunătăți sănătatea tinerilor, ceea ce, la rândul său, va avea un impact pozitiv asupra sănătății națiunii în ansamblu și asupra dezvoltării sale viitoare.

A fost determinat și argumentat conținutul metodic-științific a procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale privind intermediul artelor marțiale.

Pentru a stabili cea mai populară probă de arte marțiale, a fost studiat gradul de ocupație a populației din Republica Moldova cu diferite arte marțiale, dintre care, taekwondo, jiu-jitsu, karate, wushu, aikido, kickboxing, judo și altele. Sa depistat că Judo este cea mai popularizată probă de arte marțiale, peste 2000 mii de amatori se ocupă cu aceasta probă de sport.

Totuși, în discutarea problemelor copiilor cu CES, în mod special a celor cu tulburări din spectrul autist și sindrom Dawn, sa ridicat o întrebare retorică esențială: cât de pregătită este societatea, în ansamblul său, dar și școlile, să primească și să integreze această categoria de persoane?"

A fost analizat nivelul de pregătire a cadrelor din domeniul culturii fizice și sportului cea ce nea permis să facem un studiu mai detaliat a sistemului de Judo cu privire la procesul de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale.

Evaluarea pregătirii personalului pedagogic din domeniul educației fizice și sportului pentru a lucra cu această categorie de copii a relevat opinii diverse din partea respondenților. Astfel, 96% dintre aceștia au răspuns negativ („NU”), 3% au considerat că „Putem încerca,” iar doar 1% au afirmat un răspuns pozitiv („DA”). Această situație ridică o întrebare importantă: care sunt obstacolele și dificultățile întâmpinate de specialiștii în educație fizică și sport în procesul de

integrare a copiilor cu necesități speciale? Analiza răspunsurilor a identificat două motive principale pentru refuzul de a colabora: în primul rând, „Lipsa experienței,” și, în al doilea rând, „lipsa resurselor metodologice” necesare.”

În cea ce privește „Lipsa experienței” putem menționa, că este o problemă importantă în pregătirea personalului pedagogic din domeniul educației fizice și sportului pentru a lucra cu copii cu necesități speciale. Aceasta se referă la absența cunoștințelor și a abilităților practice necesare pentru a ghida acești copii în activitățile sportive și educaționale. Specialiștii se pot simți nesiguri în abordarea necesităților individuale ale acestor copii sau în adaptarea exercițiilor fizice pentru a se potrivi cu diversele lor capacități, ceea ce poate duce la reticența de a accepta astfel de provocări. Crearea unor oportunități de formare continuă, și de programe de mentorat pentru specialiști în domeniul educației fizice și sport ar putea contribui semnificativ la depășirea acestei lacune și la îmbunătățirea integrării copiilor cu necesități speciale în activitățile fizice și sportive.

Pentru a dezvolta potențialul uman, am fost coordonator la trei studenți, care au făcut investigații în problema de cercetare. În contextul dat au fost susținute trei teze de licență privind problema de cercetare:

1. Особенности развития физических качеств детей с интеллектуальными нарушениями средствами дзюдо в центрах реабилитации.

2. Особенность развития и социализации детей с аутизмом средствами иппотерапии.

3. Значимость использования средств адаптивного фитнеса в учебно-тренировочном процессе лиц с особыми потребностями в системе восточных единоборств. (Lucrarea dată a fost investigată de studentul cu sindrom Dawn, care a fost integrat în calitate de fitness instructor în grupele cu copii neirotipici și cu necesități speciale).

În temeiul celor discutate, este evident că integrarea persoanelor cu necesități speciale în activitățile fizice, sportive precum și profesionale poate fi optimizată prin abordări specializate. Cele trei teze de licență subliniază importanța utilizării unor metode adaptate pentru a sprijini dezvoltarea fizică și psihosocială a potențialului studiat.

Colaborarea dintre guvern, comunitate și organizațiile neguvernamentale este esențială pentru a crea un mediu mai incluziv și mai accesibil, care să permită persoanelor cu dizabilități intelectuale și de risc să își îmbunătățească calitatea vieții și să participe activ la viața comunității.

A fost demonstrat că judo ca un sistem pedagogic de formare a valorilor culturale și morale pentru persoanele cu necesități speciale prezintă un arsenal bogat de metode și mijloace, care la rândul său influențează pozitiv asupra adaptării psihosociale ale persoanelor cu necesități speciale.

Programele care vizează dezvoltarea artelor marțiale pot nu numai să îmbunătățească condiția fizică, ci și să consolideze atitudinile morale și să influențeze pozitiv dezvoltarea abilităților cognitive, ceea ce, la rândul său, va contribui la îmbunătățirea sănătății generale a societății.

Cercetarea teoretică și metodologică a lucrării de disertație relevă sistemul de arte marțiale orientale ca un grup vast și divers de arte marțiale. Care s-a dezvoltat de-a lungul secolelor în diferite regiuni ale Asiei, incluzând multe stiluri și discipline diferite, cum ar fi judo, karate, kickboxing, aikido, taekwondo, chanbara, wushu și multe altele. Fiecare stil are propriile sale tehnici, filozofie și metode de antrenament unice.

Prin judo, a fost descoperit un sistem unic care oferă numeroase beneficii psihosociale populațiilor speciale, inclusiv copiilor, tinerilor și adulților, persoanelor în vârstă sau celor care se confruntă cu situații de viață stresante.

Numeroase studii în acest sport arată că persoanele cu necesități speciale, cum ar fi autismul și sindromul Down, pot beneficia foarte mult de mediul psihosocial al antrenamentului în sistemul artelor marțiale. Natura structurată și repetitivă a judo-ului oferă un spațiu sigur și de susținere în care această categorie de persoane își poate îmbunătăți funcțiile motorii și cognitive,

dezvoltându-și în același timp abilitățile sociale. Acest aspect este esențial pentru dezvoltarea incluziunii și a valorilor culturale precum empatia și cooperarea, care sunt subliniate în timpul antrenamentului de judo, îmbunătățind indicatorii de reziliență cognitivă și emoțională.

A fost elaborat și implementat un bloc, care simbolizează ideea principală - judo nu numai ca sport, ci și ca un sistem pedagogic complex care vizează dezvoltarea personală. Integrând aceste perspective, judo-ul poate fi văzut ca un sistem care nu doar consolidează abilitățile fizice, ci și promovează calitățile culturale și morale ale individului, cu accent pe respect, reziliență și autodisciplină. Acest impact multidimensional este deosebit de relevant în contextul adaptării psihosociale a persoanelor cu necesități speciale.

Continuând studiul judo-ului în contextul influenței sale culturale și morale și al adaptării psihosociale, am identificat câteva dintre calitățile sale structurale care contribuie la formarea unor trăsături valoroase de personalitate. Aceste calități se manifestă atât la nivelul pregătirii individuale, cât și într-un mediu colectiv, ceea ce prezintă judo-ul un sistem pedagogic unic.

Prin urmare a fost elaborat suport metodologic „Agenda Judocanului” pentru asigurarea calității procesului de adaptare psihosociale a sportivilor cu necesități speciale prin intermediul judoului, corespunderea acestuia cerințelor contemporane, care a permis de a studia motivația la respondenți „Motive ale activităților sportive”, în eșantionul studiat predomină următoarele motive ale activităților sportive: motivul plăcerii emoționale, motivul socio-emoțional, motivul rațional-volițional, motivul social-moral.

A fost argumentată importanța metodelor de joc (ludoterapia) în dezvoltarea psihomotrice, emoțională și cognitivă ale persoanelor cu necesități speciale în cadrul procesului de antrenament.

Am realizat un studiu constatativ privind determinarea nivelului de pregătire fizică, psihomotrice și psihologică a respondenților aplicați în cadrul experimentului pedagogic. A fost optimizat sistemul de testare a abilităților fizice, capacităților psihomotrice, cognitive și psihosociale în cadrul antrenamentului sportiv.

Pentru integrarea reușită a copiilor cu CES în procesul de antrenament a fost elaborat un program de pregătire grupei sportivilor neotipici timp de un an. În cadrul experimentului pedagogic au participat 17 tineri sănătoși (vârsta 12.23; SD=2.58) și 10 adulți tineri cu autism (vârsta 13.52; SD=2.32) care practică judo.

Am folosit o baterie de teste utilizată anterior la tinerii sportivi (Korobeinikov et al., 2023). Aceasta constă în evaluarea:

- a) starea mentală utilizând testul de culoare Lusher,
- b) un test simplu de latență a reacției vizuale,
- c) un test de atenție care include subtestele „selectivitatea numerelor” și un test non-verbal „compararea numerelor”,
- d) un test al capacității de percepție spațială și,
- e) un test pentru luarea deciziilor, care necesită un răspuns la informații vizuale de diferite niveluri de complexitate. Toate testele de mai sus constituie complexul psihodiagnostic computerizat „Multipsychometer-05”.

În plus, au fost obținute date fiziologice utilizând variabilitatea ritmului cardiac pentru a evalua nivelul de echilibru între activarea simpatică și parasimpatică a sistemului nervos autonom. Pentru studiul variabilității ritmului cardiac a fost utilizat un cardiograf computerizat „Fazagraf”.

- f) Test pentru determinarea sistemul senzorial principal.
- j) Au fost studiate principalele caracteristici ale manifestării temperamentului și adaptării mentale.

k) Test pentru măsurarea forței musculare: cu ajutorul dinamometrului.

l) Teste de pregătire fizică.

Rezultatele studiului arată că sportivii sănătoși au tensiune mentală internă, evidențiată de rezultatele stabilității reacției vizual-motorii. În același timp, sportivii autiști au prezentat o

scădere a deficitului energetic și o optimizare a energiei mentale, evidențiate de valorile abaterii de la norma autogenă în testul culorilor Lusher. Studiul reacțiilor senzomotorii a evidențiat o încetinire a reacțiilor vizuale pe fondul unui stres emoțional moderat la sportivii autiști. Dimpotrivă, sportivii sănătoși demonstrează un răspuns vizual rapid la informațiile nonverbale. Un rezultat similar a fost obținut atunci când sportivii autiști au efectuat o căutare vizuală. Esența acestui test a fost de a căuta un număr pe câmpul de afișare: dreapta sau stânga. Sarcina sportivilor a fost de a indica locația numărului real. Aceste rezultate indică o creștere a calității luării deciziilor pe baza informațiilor nonverbale la sportivii cu autism.

În același timp, sportivii sănătoși demonstrează rapiditate în luarea deciziilor pe baza informațiilor nonverbale. Studiul percepției spațiului a evidențiat performanțe mai ridicate la teste în cazul sportivilor cu autism. Cu toate acestea, sportivii sănătoși au niveluri mai ridicate de stres emoțional. Testul de luare a deciziilor a fost corelat cu capacitatea de a percepe și procesa informațiile ca indicator al dezvoltării cognitive. Rezultatul a evidențiat o percepție rapidă și luarea deciziilor la sportivii sănătoși. Atleții autiști au arătat timpi lenți de luare a deciziilor. Un studiu al variabilității ritmului cardiac la sportivi cu diferite niveluri de sănătate mintală a arătat o activare parasimpatică mai ridicată a sistemului nervos autonom la sportivii sănătoși. Un nivel mai ridicat de activare simpatică a fost constatat la sportivii autiști.

A fost demonstrată experimental eficacitatea sistemului pregătire și adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în cadrul competițiilor internaționale la special olimpic judo.

1. Locul I a obținut sportivul cu Autism (LD). La Turneul Internațional pentru persoane cu necesități speciale, desfășurat în Olanda, Special Needs Judo Union.
2. locul IV a obținut sportivul cu Autism la Judo Festival Poshiaevo, Elveția
3. locul V a obținut sportivul cu sindrom Dawn Special la Olympics World Summer Games, desfășurat în or. Berlin

6. Diseminarea rezultatelor la foruri științifice (obligatoriu)

Participări în cadrul manifestărilor științifice internaționale

1. POLEVAIA-SECAREANU, A., KOROBAYNIKOV, G., HILITEANU, R. Cognitive Properties of Young Healthy Judokas and Persons with Mental Disabilities. International Scientific Conference "Youth in the perspective of the Olympic Movement", Brsoy, România, February 22-24, 2024. (comunicare, rezumat)

2. POLEVAIA-SECAREANU, A. The role of the game-based method in the development of cognitive abilities of judo athletes at the initial stage of training. 7th Scientific and professional conference "applicable research in judo" Porec, Croatia 20.-21. JUNE 2024 (comunicare, articol)

3. POLEVAIA-SECAREANU, A. Роль східних єдиноборств у розвитку та психосоціальної адаптації осіб з особливими потребами. II Міжнародна науково-практична конференція «Підвищення фізичної працездатності різних груп населення в процесі занять фізичною культурою і спортом» 24-25 травня 2024 (comunicare în plen, onli-ne)

Participări în cadrul manifestărilor științifice naționale cu participare internațională

1. ДАРИЙ, А., ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Особенности развития и социализации детей с аутизмом средствами иппотерапии. Студенческая Научно-Практическая Конференция с Международным Участием "Роль образования в подготовке конкурентно способных специалистов". Студенческие исследования-2024» 26 апреля 2024. (studiu de caz)

2. CRACIUN, V., POLEVAIA-SECĂREANU, A. International Student scientific conference of the faculty of Physical education and sport "the science and art of movement". Suceava, 17.05.2024 (studiu de caz).
3. ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Первая Антиконференция "Ребенок один, вызовы разные", Международная научная конференция. 14-17 ноября 2024 (participare online, certificat)
4. HILIȚANU, R., POLEVAIA-SECĂREANU, A. Tehnici Pedagogice în Judo: Îmbunătățirea Performanței Sportive și a Valorilor Personale. Conferința științifică internațională, „Mediul științific și educațional: Realități și perspective pentru îmbunătățirea calității educaționale”, ediția a IV-a, 06 decembrie, 2024. (studiu de caz)
5. ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Восточные единоборства как система психосоциальной адаптации лиц с особыми потребностями. Conferința științifică internațională, „Mediul științific și educațional: Realități și perspective pentru îmbunătățirea calității educaționale” ediția a IV-a, 06 decembrie, 2024. (prezentarea în plen, studiu de caz).
6. POLEVAIA-SECAREANU, A., POBURNII P. Gender therapy: general approaches in the system of psychosocial adaptation of persons with special needs in the process of martial arts training. International Scientific Congress "Sport. Olympism. Health", 9th edition, December 05-07, 2024. (tezis)

Altele

1. POLEVAIA-SECĂREANU, A. Programul Erasmus+ & Apel pentru propuneri de proiecte 2024. Seminarul informativ-metodic. USEFS. 16.01.2024
2. POLEVAIA-SECAREANU, A. The somatosensory system: Neurobiology and integrated of functions. Certificate of 16 hours on-line course.
3. POLEVAIA-SECAREANU, A. Forum national al cadrelor didactice. Ediția 2. "Educația axată pe valori", Chișinău, 15 august 2024

7. Impactul științific, social și/sau economic al rezultatelor științifice obținute în cadrul proiectului (obligatoriu)

Lucrarea de disertație analizează particularitățile situației demografice actuale, inclusiv creșterea ratei natalității copiilor cu necesități speciale, deficitul de personal și sarcina suplimentară asupra sistemului de protecție socială. Aceste aspecte au o relație directă și un impact semnificativ asupra securității individului, societății și statului. Au fost identificate dificultățile majore asociate cu adaptarea psihosocială a persoanelor cu necesități educaționale speciale în societate, aceste dificultăți fiind legate de îndeplinirea unor condiții socio-economice esențiale, în special accesul la educație de calitate și oportunități pentru dezvoltarea multilaterală. De asemenea, lucrarea a examinat formele organizaționale de orientare recreativă, educație fizică și sportivă, considerându-le cele mai eficiente modalități de socializare pentru copiii cu necesități educaționale speciale. În plus, a fost investigată pregătirea resurselor umane dedicate lucrului cu aceste persoane în cadrul activităților de educație fizică și sport.

8. Colaborare la nivel național în cadrul implementării proiectului (opțional)

Colaborare strânsă cu departamentul de formare profesională continuă, organizații non-guvernamentale, precum Special Olympics Moldova, și cu federațiile de profil, inclusiv Federația de Judo, Federația de Chanbara, Federația de Taekwondo, Federația de Kickboxing și Muay Thai, precum și Federația de Wushu. De asemenea, se colaborează cu Institutul de Educație Fizică și

Sport, USM, Universitatea de Stat din Comrat, se colaborează cu cluburile și școli sportive, precum și cu licee teoretice unde a fost implementat programul experimental Educație fizică și judo.

Colaborare la nivel internațional în cadrul implementării proiectului (opțional)

Colaborare strânsă cu organizații non-guvernamentale internaționale, precum Special Olympics România, și cu federațiile de profil, inclusiv Federația Română de Judo, Federația Română de Chanbara, Federația de Judo Uzbekistan ect. De asemenea, se colaborează cu Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport din Uzbekistan, cu cluburile sportive și școli sportive din România, Uzbekistan, Croația.

9. Dificultățile în realizarea proiectului: financiare, organizatorice, legate de resursele umane etc.

Punerea în aplicare a suportului metodologic pentru procesul de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul de arte marțiale se confruntă cu mai multe dificultăți:

1. Lipsa cadrelor special pregătiți.

- Lipsa de calificare: Specialiștii cât din domeniul educației fizice atât și din antrenamentului sportiv nu au cunoștințele necesare despre specificul lucrului cu persoanele cu necesități speciale. Acest lucru poate duce la alegerea greșită a tehnicilor și la rezultate slabe.

- Necesitatea formării: Trebuie create cursuri specializate pentru formatori, ceea ce necesită timp și resurse.

2. Lipsa de programe adaptate.

- Standardizarea formării: Abordările privind formarea cât în domeniul artelor marțiale, atât și în educație fizică trebuie să fie adaptate diferitelor categorii de necesități, ceea ce face dificilă elaborarea unor programe universale.

- Caracteristici individuale: Fiecare persoană cu CES are caracteristici fizice și psihologice individuale care necesită o abordare personalizată.

3. Stereotipuri și prejudecăți

- Bariere sociale: Stereotipurile cu privire la abilitățile fizice ale persoanelor cu necesități speciale le pot împiedica să se implice în activități zi de zi.

- Teama de ignoranță: Există temeri sau prejudecăți atât din partea practicianului, cât și din partea comunității, care limitează oportunitățile de incluziune și integrare.

4. Resurse limitate.

- Finanțare: Lipsa fondurilor pentru adaptări ale infrastructurii (de exemplu, accesibilitatea sălilor sportive, echipamente specializate, inventar) ce îngreunează punerea în aplicare a programului.

- Facilități: Necesitatea de echipamente și spații specializate limitează accesibilitatea programului pentru anumite grupuri.

5. Evaluarea și monitorizarea progreselor. Dificultăți în evaluarea rezultatelor:

- Măsurarea succesului și a progresului în astfel de programe este complexă, ceea ce face dificilă ajustarea formării și adaptarea metodelor.

10. Recomandări, propuneri (opțional).

Pentru a implementa cu succes suportul metodologic pentru adaptarea psihosocială a

persoanelor cu necesități speciale în artele marțiale , este important să se dezvolte o abordare integrată care să abordeze atât aspectele fizice, cât și cele emoționale. Aceasta include formarea cadrelor, crearea de programe adaptate, colaborarea cu comunitatea pentru a schimba preconcepțiile și furnizarea infrastructurii necesare.

1. Crearea de programe de formare specializate pentru cadre didactice: Organizarea de cursuri de formare și seminarii privind lucrul cu persoanele cu necesități speciale pentru specialiști în domeniul arte marțiale, care le vor aprofunda cunoștințele și competențele.

2. Elaborarea de programe de formare adaptate: Crearea o varietate de programe de formare care să ia în considerare diferitele niveluri și tipuri de necesități ale participanților, precum și sănătatea și interesele individuale personale ale acestora.

3. Stabilirea parteneriatelor: Stabiliți colaborări cu organizații care lucrează cu persoane cu necesități speciale pentru a împărtăși resurse, expertiză și informații.

4. Promovarea incluziunii în comunitate: Implementați campanii de sensibilizare și de reducere a prejudecăților față de persoanele cu necesități speciale prin evenimente și activități speciale.

5. Crearea unui mediu de susținere: Promovarea relațiilor de susținere și a înțelegerii reciproce între participanți neotipici și între participanți cu necesități speciale și formatori prin organizarea de discuții de grup și întâlniri de susținere.

Conducătorul de proiect   Polevaia-Secăreanu Angela

Data: 09.12.2024

L.Ș.

Conferm semnătura
L. Șuc
09.12.

**Lista lucrărilor științifice, științifico-metodice și didactice
publicate în anul 2024 în cadrul proiectului**

_ Suport metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul de practicare a artelor marțiale (Методологическое обеспечение процесса психосоциальной адаптации лиц с особыми потребностями в системе занятий восточными единоборствами)

1. Monografii (recomandate spre editare de consiliul științific/senatul organizației din domeniile cercetării și inovării)

1.1. monografii internaționale

1.2. monografii naționale

2. Capitle în monografiile naționale/internaționale

3. Editor culegere de articole, materiale ale conferințelor naționale/internaționale

4. Articole în reviste științifice

4.1. în reviste din bazele de date Web of Science și SCOPUS (cu indicarea factorului de impact IF)

Polevaia-Secareanu, A., Korobeynikov, G, Wojciech, J. Cynarski, Raab, M, Matkarimov, R., Kerimov, F., Korobeinikova, L., Mokrousov E., Hilitanu, R-L. Cognitive and autonomic properties of healthy judokas and judokas with autism. (propus spre publicare în revista "International Journal of Human Movement and Sports Sciences" Scopus)

4.2. în alte reviste din străinătate recunoscute

4.3. în reviste din Registrul National al revistelor de profil, cu indicarea categoriei

Полевая-Секэрэну, А. Восточные единоборства как одна из систем формирования культурно-нравственных ценностей для лиц с особыми потребностями на примере дзюдо. (aprobat spre publicare în revista „Intellectus”)

4.4. în alte reviste naționale

5. Articole în culegeri științifice naționale/internaționale

5.1. culegeri de lucrări științifice editate peste hotare

5.2 culegeri de lucrări științifice editate în Republica Moldova

6. Articole în materiale ale conferințelor științifice

6.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

1. **POLEVAIA-SECAREANU, A.** The role of the game-based method in the development of cognitive abilities of judo athletes at the initial stage of training. În: 7TH Scientific and Professional Conference: APPLICABLE RESEARCH IN JUDO* 20-21. June 2024. POREČ – CROATIA cc.79-82. ISBN 9789533170794 <https://www.eju.net/download-file/?parentId=282019&id=325537>

6.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

6.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

POLEVAIA-SECAREANU, A. Psychosocial adaptation of persons with special needs as one of the factors of national security of the country. Proceedings of International Conference "Economic Security in the Context of Systemic Transformations", 3rd Edition, December 7-8 2023, Chișinău / drafting committee: Tatiana Bucos [et al.]. Chișinău : SEP ASEM, 2024. pp. 260-268. DOI: <https://doi.org/10.53486/escst2023>

ДАРИЙ, А., ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Особенности развития и социализации детей с аутизмом средствами иппотерапии. Студенческая Научно-Практическая Конференция с Международным Участием "Роль образования в подготовке конкурентно способных специалистов". Студенческие исследования-2024» 26 апреля 2024. (aprobat spre publicare).

HILIȚANU, R., POLEVAIA-SECĂREANU, A. Tehnici Pedagogice în Judo: Îmbunătățirea Performanței Sportive și a Valorilor Personale. Conferința științifică internațională, „Mediul științific și educațional: Realități și perspective pentru îmbunătățirea calității educaționale”, ediția a IV-a, 06 decembrie, 2024. (aprobat spre publicare).

ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Восточные единоборства как система психосоциальной адаптации лиц с особыми потребностями. Conferința științifică internațională, „Mediul științific și educațional: Realități și perspective pentru îmbunătățirea calității educaționale” ediția a IV-a, 06 decembrie, 2024. (aprobat spre publicare).

6.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

7. Teze ale conferințelor științifice

7.1. în lucrările conferințelor științifice internaționale (peste hotare)

7.2. în lucrările conferințelor științifice internaționale (Republica Moldova)

7.3. în lucrările conferințelor științifice naționale cu participare internațională

POLEVAIA-SECAREANU, A. Gender therapy: general approaches in the system of psychosocial adaptation of persons with special needs in the process of martial arts training. International Scientific Congress "Sport. Olympism. Health", 9th edition, December 05-07, 2024. (aprobat spre publicare)

7.4. în lucrările conferințelor științifice naționale

Notă: vor fi considerate teze și nu articole materialele care au un volum de până la 0,25 c.a.

8. Alte lucrări științifice (recomandate spre editare de o instituție acreditată în domeniu)

8.1. cărți (cu caracter informativ)

8.2. enciclopedii, dicționare

8.3. atlase, hărți, albume, cataloage, tabele etc. (ca produse ale cercetării științifice)

9. Brevete de invenții și alte obiecte de proprietate intelectuală, materiale la saloanele de invenții

10. Lucrări științifico-metodice și didactice

10.1. manuale pentru învățământul preuniversitar (aprobate de ministerul de resort)

10.2. manuale pentru învățământul universitar (aprobate de consiliul științific /senatul instituției)

10.3. alte lucrări științifico-metodice și didactice

ПОЛЕВАЯ-СЕКЭРЯНУ, А. Дневник дзюдоиста/Agenda judocanului. Ghid metodologic.(spre aprobare în consiliul științific)

NOTĂ:

- Datele bibliografice se redactează în conformitate cu standardul SM ISO 690:2012 Informare și documentare. Reguli pentru prezentarea referințelor bibliografice și citarea resurselor de informare.
- Pentru fiecare lucrare va fi indicat depozitul electronic internațional, național sau instituțional în care aceasta este înregistrată, precum și adresa electronică la care poate fi accesată lucrarea.

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în proiect în anul 2024

Pentru anul 2024

Rezumat. Proiectul „Suport metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul de artele marțiale” a realizat o cercetare anuală axată pe fundamentele teoretico-metodologice ale adaptării psihosociale în domeniul culturii fizice. Studiul a evaluat starea actuală a metodologiei de adaptare pentru persoanele cu necesități speciale, identificând necesitățile, provocările și oportunitățile din acest domeniu. Analiza a fost crucială pentru dezvoltarea unui suport metodologic eficient, având în vedere importanța continuării procesului de adaptare psihosocială în mediul social.

În cadrul proiectului s-au evidențiat mai multe aspecte ce țin de problema dată. În primul rând, lucrarea de disertație a analizat contextul demografic actual, inclusiv creșterea ratei natalității în rândul copiilor cu necesități speciale, deficitul de cadre didactice și presiunea asupra sistemului de protecție socială. Aceste factori au un impact important asupra securității persoanelor cu CES, a societății și a statului.

În urma elaborării și implementării unui bloc simbolic pentru judo, s-a evidențiat faptul că acest sport reprezintă nu doar o activitate fizică, ci și un sistem pedagogic complex ce urmărește dezvoltarea personală. Prin integrarea acestor perspective, judo-ul promovează nu doar abilitățile fizice, ci și valorile culturale și morale, cum ar fi respectul, reziliența și autodisciplinarea. Aceste aspecte sunt deosebit de importante în adaptarea psihosocială a persoanelor cu necesități speciale.

Un suport metodologic denumit "Agenda Judocanului" a fost elaborat pentru a asigura calitatea procesului de adaptare psihosocială a sportivilor cu necesități speciale prin intermediul judo-ului. Acest suport metodologic este adaptat cerințelor contemporane și a permis studierea motivației sportivilor. Motivele principale pentru practicarea activităților sportive identificate au fost plăcerea emoțională, aspectele socio-emoționale, motivul rațional-volițional și motivul social-moral.

Studiul a evidențiat importanța metodelor de joc, ca un impact ludoterapeutic, în dezvoltarea psihomotrică, emoțională și cognitivă a persoanelor cu necesități speciale în cadrul antrenamentului. S-a realizat un studiu asupra nivelului de pregătire fizică, psihomotrică și psihologică a sportivilor implicați într-un experiment pedagogic, optimizându-se sistemul de testare a abilităților sportive și psihologice. De asemenea, a fost elaborat un program de pregătire pentru sportivii cu CES.

Prin utilizarea unei baterii de teste, s-au obținut rezultate care au evidențiat diferențele între sportivii sănătoși și cei cu autism în ceea ce privește performanța sportivă, reacțiile senzoriale și deciziile luate pe baza informațiilor nonverbale. Studiul a relevat că sportivii sănătoși au o mai bună stabilitate mentală și reacții mai rapide la informațiile nonverbale, în timp ce sportivii cu cerințe speciale au demonstrat o percepție vizuală mai exactă și o abilitate crescută în luarea deciziilor pe baza acestor informații.

Astfel, prin implementarea unui sistem adecvat de pregătire și adaptare psihosocială, sportivii cu necesități speciale au obținut rezultate remarcabile în competițiile internaționale, demonstrând că judo-ul poate reprezenta o modalitate eficientă de dezvoltare personală și sportivă pentru acești sportivi.

For the year 2024 1 page

Summary. Project "Methodological support to the process of psychosocial adaptation of people with psychosocial needs special needs in the martial arts system" realized an annual research focused on theoretical-methodological foundations of psychosocial adaptation in the field of physical culture. The study assessed the current state of the art of the adaptation methodology for people with special needs, identifying the needs challenges and opportunities in this field. The analysis was crucial for development of an effective methodological support, given the importance of of continuing the psychosocial adaptation process in the social environment.

The project emphasized several aspects related to the given problem. Firstly, the dissertation analyzed the current demographic context, including the increasing birth rate among children with special needs, the shortage of teachers and the pressure on the welfare system. These factors have an important impact on the security of people with SEN, society and the state.

Following the development and implementation of a symbolic block for judo, it became clear that this sport is not only a physical activity, but also a complex pedagogical system aimed at personal development. By integrating these perspectives, judo promotes not only physical skills but also cultural and moral values such as respect, resilience and self-discipline. These aspects are particularly important in the psychosocial adaptation of people with special needs.

A methodological support called "Judocan's Agenda" was developed to ensure the quality of the psychosocial adaptation process of athletes with special needs through judo. This methodological support is adapted to contemporary requirements and allowed to study the motivation of athletes. The main motives for practicing sports activities identified were emotional pleasure, social-emotional aspects, rational-volitional motive and social-moral motive.

The study emphasized the importance of play methods as a ludotherapeutic impact in the psychomotor, emotional and cognitive development of people with special needs in training. A study was carried out on the level of physical, psychomotor and psychological readiness of athletes involved in a pedagogical experiment, optimizing the system of testing sports and psychological skills. A training program for athletes with CES was also developed.

Using a battery of tests, results were obtained that highlighted the differences between healthy and autistic athletes in terms of athletic performance, sensory reactions and decisions based on nonverbal information. The study found that healthy athletes have better mental stability and quicker reactions to nonverbal information, while athletes with special needs demonstrated more accurate visual perception and increased ability to make decisions based on this information.

Thus, by implementing an adequate psychosocial training and adaptation system, athletes with special needs achieved outstanding results in international competitions, demonstrating that judo can be an effective way of personal and sport development for these athletes.

For the year 2024 1 page

Conducătorul de proiect Polevaia-Secăreanu Angela

Data: 09.12.2024 LŞ

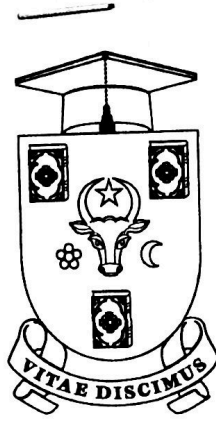
[Handwritten signature]
Confirm
C. Trușcă
09.12.2024

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII AL
REPUBLICII MOLDOVA

UNIVERSITATEA DE STAT
DIN MOLDOVA

MD-2009, mun. Chișinău
str. A.Mateevici 60
tel.: (+373) 22244821, fax: 22244248
www.usm.md, email: rector@usm.md

MINISTRY OF EDUCATION AND
RESEARCH OF
THE REPUBLIC OF MOLDOVA

MOLDOVA STATE UNIVERSITY

MD-2009, Chisinau
A.Mateevici str. 60
phone: (+373) 22244821, fax: 22244248
www.usm.md, email: rector@usm.md

01/5194
08.12.24

CONSILIUL ȘTIINȚIFIC al USM

EXTRAS

din proces-verbal nr.2
al ședinței din 05 decembrie 2024
a Consiliului Științific al Universității de Stat din Moldova

Au fost prezenți: 14 membri din 15

Obiect de referință:

*Aprobarea rapoartelor științifice anuale
ale programelor de postdoctorat*

Ca urmare a prezentării publice se aprobă rezultatele științifice anuale (2024), obținute în cadrul programul de postdoctorat *Suport metodologic al procesului de adaptare psihosocială a persoanelor cu necesități speciale în sistemul de practicare a artelor marțiale*, cu cifrul 23.00208.0807.07/PD II, conducător de proiect **Angela POLEVAIA-SECĂREANU**.

**Președintele Consiliului Științific
profesor universitar**

Georgeta Stepanov

Secretar al ședinței

Lilia Spînu

**Executarea devizului de cheltuieli,
conform anexei nr. 2.3 din contractul de finanțare pentru anul 2024**

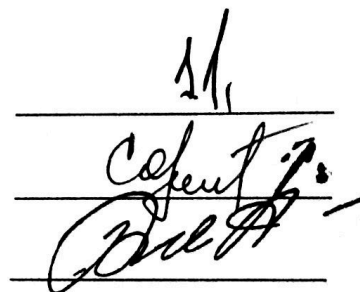
Cifrul proiectului: 23.00208.0807.07/PD II

Cheltuieli, mii lei				
Denumirea	Cod		Anul de gestiune	
	Eco (k6)	Aprobat	Modificat +/-	Precizat
Burse de studii a studenților autohtoni	281211	118,8	-	118,8
Deplasări de serviciu peste hotare	222720	26,2	-	26,2
Servicii de editare	222910	5,0		5,0
Total		150,0		150,0

Conducătorul organizației Igor ȘAROV

Contabil șef Liliana COJOCARU

Conducătorul de proiect Angela POLEVAIA-SECĂREANU

 _____
 _____
 _____

